

DUNAI HÍRFOLYAM

Az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság lapja

II. évfolyam, 4. szám | 2020. december

A tartalomból:

Jégtörő hajóink készen állnak a jég elleni védekezésre

Zsilipkalibrálás a Fűzvölgyi-főcsatornán

Uzadékkiszedő hely létesítése a Sárközi I. főcsatornán

Összefoglaló az árvízvédelmi művek őszi felülvizsgálatáról

Egy Duna szabályozási tervezet az 1860-as évekből

Interjú Nagy Györggyel

Vízügyi dolgozóként bizonyára egyöntetű helyeslésre találta köreitekben az az állítás, mely szerint a vízcseppek egymásba kapaszkodva a legnagyobb hegyeket is képesek elhordani. E vezérelv kovácsolja össze kollégáinkat, akik idén is – ahogy minden évben – a szeszélyes, helyenként kivételesen csapadékos nyári napokon, vagy az ereje zenitjén pompázó őszi természetben, petrolkék ruhát viselve serénykedtek a bennünket hűen szolgáló vízfolyásaink, az azokon található műtárgyak és tartozékaik körül. Tették ezt azért, hogy az elvárt színvonalon tartsák, vagy tovább javítsák műveink állapotát. A sikeres felkészülést, majd a munka eredményes lezárását általában elégedett csettintéssel nyugtázzuk, és olyan természetesen vesszük, akár a hidrológiai körfolyamat zajlását. Idén azonban mély sóhajtással gondolunk vissza a tavaszra, amikor egy, addig távolinak hitt betegség felütötte a fejét hazánkban, olyan kihívások elé állítva ágazatunkat, melyre emlékezet óta nem volt példa. Március második hetében gömbvillámként csapódtak közénk az új típusú koronavírus törzs parányi példányai, melyek jószerivel órákon belül új mederbe terelték addigi életvitelünket. A központi intézkedések bevezetésének nyomán osztályunkon – más egységekhez hasonlóan – egy munkanap alatt részben, három munkanap alatt teljesen új munkarendet kellett kialakítani. A nehézségekben ugyanakkor a leleményes vízügyi lehetőség lát, és nem volt ez másképpen idén tavasszal sem: az irodai munkavégzés minimalizálása és a távmunkára való átállás utat nyitott a terepi jelenlét fokozásának, így a szakágazatok bevonásával sikerült egy olyan mérési kampányt megvalósítanunk, amely a területi sajátosságok feltárása, különösen a Duna-völgyi-főcsatorna és a Kalocsai-Sárcső vízrendszere tekintetében példátlanul értékes tanulságokkal szolgált. A fenti történet túlmutat önmagán, hiszen valamennyi szakterületen – egységeken belül és azok között is – példaértékű összetartás volt tapasztalható. Az ágazat élni és tenni akarása ismét bizonyítást nyert.

Kedves vízügyi kollégáim!

Teremtő gondolataitok, tudásotok és találékonyaságotok testet ölt a jól karbantartott csatornáknak, az épülő és szépülő műtárgyaknak, a megújuló eszközparknak, a tervelőképzési tevékenységben, az előremutató tanulmányok készítésében és az olajozottan zajló adminisztratív munkában egyaránt. Engedjétek meg, hogy az idei évtől való – talán a megszokottnál könnyebb szívvel történő – búcsúzás közeledtével köszönetet mondjak nektek a tavaszi hónapokban tanúsított kimagasló szakmai és emberi helytállásokért, a bennetek lévő alkotó erő megőrzéséért! Egyben kívánom, hogy az előttünk álló esztendőben a járvány okozta nehézségeken végleg felülkerekedve, jó egészségben gyarapíthassuk tovább szakmai és emberi értékeinket.

Boldog és meghitt karácsonyi ünnepeket kívánok!

Dukai Dávid
vízrajzi osztályvezető

TARTALOM

Víztudomány: A Margitta-sziget belvízrendszerének fejlesztése	4
Hírek	7
Hidrometeorológiai tájékoztató: Vízirajzi tájékoztató 2020 III. negyedévéről	12
Víz-ügyünk	14
Határainkon túl	15
Víz-tükör: Interjú Nagy Györggyel	16
Egy kis történelem: Egy Duna szabályozási tervzet az 1860-as évekből	19
Tanulunk: A COVID-19 hatása az oktatásra	23
Személyi hírek	24
Kiadványajánló	27

A Margitta-sziget belvízrendszerének fejlesztése

1. A terület belvízrendszerének ismertetése

A Margitta-sziget teljes területe 277 km², a Duna menti síkság részét képezi. Közigazgatásilag területének megközelítőleg fele, 140 km² Bács-Kiskun megye területéhez, 137 km² pedig Baranya megyéhez tartozik. Nyugatról a Duna, délről az országhatár, keletről a Ferenc-tápcsatorna határolja. Mély fekvésű terület, átlagos magassága mindössze 83–85 m B. f. Magasabb részei, mint például a sziget közepén húzódó gerinc, vagy a Szeremle alatti mozaikszerűen elhelyezkedő részek, alig emelkednek ki a tájból a maguk 86–88 m B. f. szintjével.

A területre jellemző, hogy természetes vízfolyásokkal nem rendelkezik, a vízhálózatot kizárólag mesterséges csatornák alkotják. A belvízrendszer gerincét az 1870 és 1875 között megépült Ferenc-tápcsatorna képezi, amelynek elsődleges funkciója az volt, hogy a Ferenc-csatorna hajózásához szükséges vizet biztosítsa. A Ferenc-tápcsatorna vízpótlása gravitációsan a Deák Ferenc-zsilipen keresztül lehetséges. A tápcsatorna szivattyús vízpótlásának biztosítására 1914 és 1916 között a zsilip nyugati oldalán megépült egy szivattyútelep. A próbaszivattyúzások ugyanakkor nem hozták meg a várt eredményt, ezért a későbbiekben nem került sor a szivattyútelep üzemeltetésére, az erőgépeket leszerelték. A belvízrendszer területe egy gravitációs és egy szivattyúzott öblözetből tevődik össze. A gravitációs öblözetben a társulatoktól átvett csatornák (Árkosdombi-, Fertős-, Közlegelői-csatorna, stb.) vezetik le a vizet a Baracscai-Holt-Dunába, illetve a Ferenc-tápcsatornába. A szivattyúzott öblözettről a belvizeket a Karapancsai-főcsatorna, a Kadia-Ó-Duna, az Újfoki-főcsatorna, a Keleti-főgyűjtő és az Északi-főgyűjtő gyűjti össze, innen pedig a Karapancsai-szivattyútelep juttatja a Ferenc-tápcsatornába, illetve az Újfoki-szivattyútelep emeli közvetlenül a Dunába. A Karapancsai-főcsatorna nyomvonala többnyire természetes medrekben halad, azonban több helyen található rövidebb mesterséges ásott szakasz, valamint medermélyítésekre is sor került. A Karapancsai-főcsatorna kettős hasznosítású, öntözési és belvízelvezetési célokat egyaránt szolgál. A terület egyetlen vízkivételi pontja a Kandafoki-szivattyútelep, amely öntözési idényben tud a Dunából közvetlenül a Karapancsai-főcsatorna végszelvényébe vizet átemelni.

2. A Ferenc-tápcsatorna vizsgálata HEC-RAS 1D modellel

A „Baja-Bezdáni-csatorna rekonstrukciós tervezése” című projekt keretében 2011-ben elkészült a tápcsatorna rekonstrukciós terve. A csatorna magyarországi szakasza legkritikusabb részeinek kotrása és helyreállítási munkálatai egy újabb sikeres pályázat eredményeképpen a BABECA-projekt keretében valósult meg, amely a közelmúltban zárult le. A rekonstrukció összesen 5,6 km csatornaszakaszt érintett Bátmonostor és Nagybaracska térségében.

A tápcsatorna kotrasi tervei alapján elkészített hidrodinamikai modell a beavatkozások várható eredményeit, azaz a vízvezető képesség változásait hivatott bemutatni. A hidrodinamikai modellezés HEC-RAS modellkörnyezetben készült. Mivel a Ferenc-tápcsatorna medre jobbára prizmatikus, valamint a beavatkozások értékelésénél nincs szükség a változók keresztzelvénybeli eloszlására, ezért egydimenziós modell épült. A modell három különböző medergeometriát tartalmaz:

- beavatkozás nélküli geometria, amely 2011-ben, a tápcsatorna kotrasi tervének készítésekor került felmérésre,
- beavatkozás nélküli geometria a BABECA-projektben érintett 5,6 km-es szakasz helyreállításával kiegészítve, a 2011-ben készült rekonstrukciós tervek változásait követő elméleti állapot.
- A modell futtatása a kalibrálást és validálást követően a tápcsatornára nyilvántartott mértékadó vízhozammal történt.

Az eredmények azt mutatják, hogy a BABECA-projektben elvégzett szakaszos csatornakotrások elérték a céljukat, a mértékadó vízhozam ugyanis Nagybaracsánál (a kotrasi szakasz alatti szelvényben) a jelenleginél alacsonyabban vonulna le.

3. A Duna medersüllyedésének hatása a Ferenc-tápcsatorna gravitációs vízpótlására

A Ferenc-tápcsatorna gravitációs vízpótlása kizárólag a Deák Ferenc-zsilipen keresztül lehetséges. A vízbetáplálás lehetősége az év folyamán a mindenkori dunai vízállás és a tápcsatorna vízállásának függvényében változik. Vízbevezetésre átlagosan minimum 320–330 cm-es bajai (dunai) vízállás mellett van mód, amennyiben ezt a tápcsatorna vízállása is lehetővé teszi.

A Duna természetes adottsága a hordalékszállítás. A múltban a folyó szabályozása miatt jelentős beavatkozásokat végeztek, többek között a víz visz-

szatartása érdekében a Duna felsőbb szakaszán duzzasztóművek épültek. A duzzasztók építésével a folyó által szállított görgetett és lebegtetett hordalék mennyisége fokozatosan csökkent, mivel a műtárgyak akadályozták a természetes anyagtranszportot. A folyó a kinetikus energiájának köszönhetően a duzzasztóművek alvizen további hordalékanyagot váj ki a mederből és szállít el. Ennek a folyamatnak az évek során a Duna medersüllyedése lett az eredménye.

A medersüllyedés és a hidrológiai változások együttes hatását az év során gravitációs vízbevezetésre lehetőséget adó napok számának változásával tudjuk vizsgálni, amely jelen esetben az 1960–2018. évi időszakra vonatkozik. (1. ábra)

Az ábra a reggel 7 órai vízállások alapján előállított adatokat mutatja be. Az adatok leválogatásánál kizárólag a 320 cm-t meghaladó dunai vízállások lettek figyelembe véve. A 830 cm-t meghaladó vízállásoknál a Deák Ferenc-zsilip árvízkapuként üzemel és lezárásra kerül, ezért ezekben az időszakokban a gravitációs vízbevezetés lehetősége megszűnik. Mivel a 320 cm-t meghaladó vízállások mindössze 1%-a esik ebbe a tartományba, ezért az egyszerűsítés miatt ezt a kritériumot elvetettük. Tekintettel arra, hogy a Ferenc-tápcsatorna egyaránt szolgál a Ferenc-csatorna vízpótlására és öntözésre, ezért fontos szempont az öntözési időnyben (március 1. – október 31.) végbement változások bemutatása is. A vizsgálat eredményét mindkét esetben, az egész évet és az öntözési időnyt tekintve, egy-egy lineáris trendvonal beillesztése adta. A felrajzolt trendvonalak nem számszerűsítésre szolgálnak, kizárólag annak bemutatását célozzák, hogy hogyan csökkent átlagosan a gravitációs vízbevezetést lehetővé tevő napok száma. Azonban ha mégis szeretnénk a csökkenés mértékét az ábra alapján meghatározni, akkor a következő megállapításokra juthatunk:

- az egész éves időszakot tekintve a trendvonal alapján 1960-ban megközelítőleg 250 napon volt lehetőség gravitációs vízbevezetésre, 2018-ban már átlagosan mindössze 130 ilyen nap adódott,
- az öntözési időnyt vizsgálva (03. 01. – 10. 31.), az 1960-ban átlagos 190 nap 2018-ra alig több mint 100 napra csökkent.

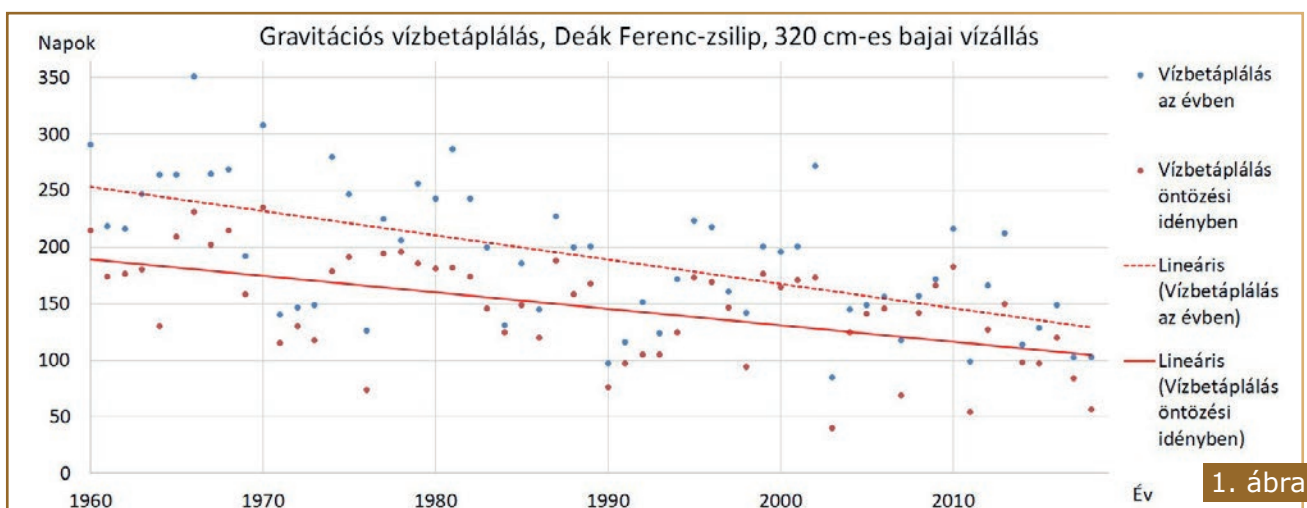
Az eredmények jól szemléltetik, hogy a közel 60 év alatt változás ment végbe a tápcsatornán, a gravitációs vízpótlására lehetőséget nyújtó napok számában érdemi csökkenés tapasztalható.

4. Fejlesztési lehetőségek

a.) A Margitta-sziget vízpótlása

Magyarország Kormányának feltett szándéka, hogy az öntözött területek nagyságát növelje az ország területén, amelynek infrastrukturális kiépítésére többféle forrást biztosít. A Margitta-szigeten jelenleg még nem mondható jelentősnek az öntözés: a 2020-ban érvényben levő engedélyek alapján a Ferenc-tápcsatornából (a Margitta-sziget területén és azon kívül található felhasználók) és a Margitta-sziget más felszíni víztesteiből összesen megközelítőleg 5 millió m³ vízleköltési igény van. Az ADUVIZIG adatai alapján ennek a mennyiségnek 90%-a a halastavak vízigényeit szolgálja, és csupán a maradék 10%, vagyis alig több mint 500 ezer m³ szolgálja az öntözést. A mezőgazdasági célú vízhasznosítási igények mellett nem szabad megfelelni az ökológiai vízigényről és a különböző veszteségekről sem, amelyek a szükséges vízkészletet szintén növelik.

A rendszer vízpótlását jelenleg a Deák Ferenc-zsilipen kívül a kandafoki vízpótlóművön lehet megoldani, azonban a 0,5 m³/s szivattyúkapacitás csupán a Margitta-sziget déli harmadába juttathat vizet. A belvízrendszer további vízpótlására újabb dunai vízkivételek kiépítése szükséges. A vízkivételi

helyek kiválasztásának fontos szempontja, hogy a terület északi részére is juttathasson vizet, továbbá hogy a kezdő befektetés csökkentése érdekében a már meglévő csatornahálózat minél nagyobb mértékben kihasználásra kerüljön. Ilyen megközelítéssel két csatorna lehet alkalmas: a Barkás-csatorna, valamint a Közréti-csatorna. (2. ábra)

A Barkás-csatornán történő vízpótlás esetén Dunafalván szükséges kiépíteni egy vízkivételi helyet. A kiépítendő szivattyútelepről viszonylag rövid távolságon lehetne – akár zárt hálózatban vagy nyíltfelszínű árokban – a friss dunai vizet bevezetni az Északi-főgyűjtő rendszerébe. A szivattyútelepet az igazgatóság előzetes vizsgálatai szerint $1 \text{ m}^3/\text{s}$ teljesítményre lenne szükséges kiépíteni. A hálózat vizsgálatakor szembeűnt, hogy a dunafalvai vízkivétel esetén, többletmunkával ugyan, de két csatornát is ki lehetne szolgálni vízzel, mégpedig oly módon, ha a Barkás-csatorna vég-szelvényéhez vezetjük a vizet, ahol annak közvetlen szomszédságában található a Fás-Duna vég-szelvénye. A vízpótló csatorna kiépítése mellett, egy kisebb mederkorrekcióval lehetséges lenne mindkét vízfolyás vízkészletét pótolni, ez esetben egy osztóműtárgy kiépítése válhat szükségsszerűvé, továbbá célszerű az $1 \text{ m}^3/\text{s}$ -os bevezetést úgy növelni, hogy mindkét víztestbe juthasson víz.

A Közlegelői-csatorna „meghosszabbításával” a Szeremlei-Dunából nyerhetne az igazgatóság fontos vízbetáplálást. Előnye a barkás-csatornai kivétellel szemben, hogy a rendszer északi pontján, Bátmonostornál jutna többletvíz a Ferenc-tápcsatornába, innen a nagybaracscai halastavak vízpótlása valósulna meg.

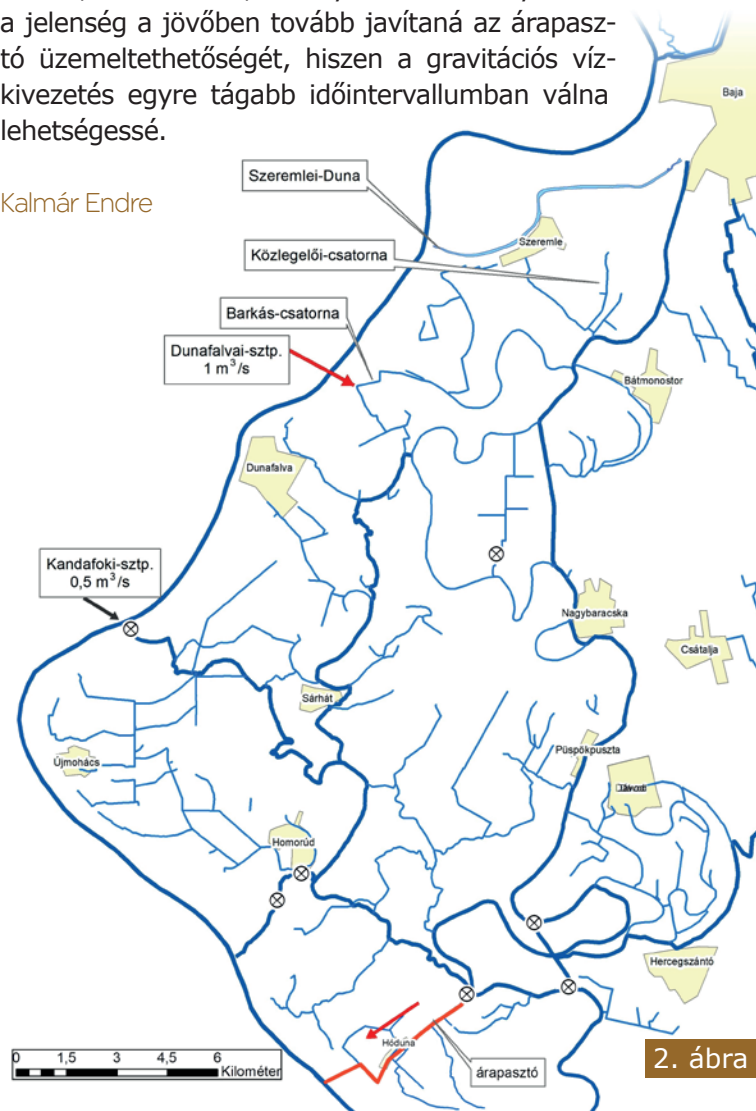
b.) Belvízvédelmi fejlesztési lehetőségek

A Margitta-szigeti belvízvédelmi rendszer fontos részét képezi a hercegszántói és a karapancsai szivattyútelep, amelyek üzemóra tekintetében országos szinten is jelentősnek mondhatók. A két létesítmény – kisebb problémáktól eltekintve – kárelhárítási feladatait eredményesen végzi; egy-egy szivattyúegység cseréjén és felújításán túl nagyobb beruházást jelenleg nem igényelnek. Fontos megjegyezni, hogy a karapancsai öblözet a Margitta-szigeti belvízrendszer egy jelentős részét képezi, jelenleg csak szivattyúsan lehetséges mentesíteni. A szivattyútelepek üzemeltetése – energia, bérek és járulékok szempontjából egyaránt – viszonylag költséges. Kiemelendő, hogy az öblözet a Duna közelében található, ezért egyértelműnek tűnhet a gondolat, hogy az ott található többletvizeket gravitációs úton lenne érdemes kivezetni. Egy korábbi tanulmány

már foglalkozott a gravitációs vízkivezetés lehetőségének megteremtésével. (2. ábra)

Az elképzelés szerint régi, a Duna irányában futó fokmedrek felhasználásával kialakítható lenne egy árapasztó csatorna. A Karapancsai-főcsatorna összeköttetésben áll a Déli-főgyűjtővel. A Déli-főgyűjtő és folytatásában a Déli II. mellékág egészen a Duna bal parti árvízvédelmi fővédvonaláig húzódik. A Karapancsai-főcsatornától a Dunáig terjedő árapasztó hossza megközelítőleg 5 km, számottevő beavatkozásra azonban mindössze a Dunához közelebb eső 1,8 km-es szakaszán lenne szükség. Az árapasztó csatorna a dunai víz-állások és a Karapancsai-szivattyútelep üzemelésének vizsgálata alapján, az eddig szivattyúsan átemelt vízmennyiség mintegy 40%-át tudná gravitációsan levezetni. Az árapasztóval kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a kialakításához szükséges kivezető műtárgy csak jelentős beruházással valósulhat meg, mivel az a fővédvonalon helyezkedne el, ezáltal pedig árvízvédelmi szempontból szigorú kritériumoknak kell megfelelnie. A megvalósítás mellett szól a tény, hogy a Duna medre, ha lassan is, de folyamatosan süllyed. Ez a jelenség a jövőben tovább javítaná az árapasztó üzemeltethetőségét, hiszen a gravitációs vízkivezetés egyre tágabb időintervallumban válna lehetségessé.

Kalmár Endre

2. ábra

Jégtörő hajóink készen állnak a jég elleni védekezésre

A jeges árvíz elleni védekezésre való felkészülés részeként minden évben november 15-től kezdődik a jégtörő hajók rendelkezésre állási időszaka, mellyel kezdetét veszi a felkészülés a téli szezonnra.

A 24/2012. (V. 31.) BM utasítás alapján a vízügyi igazgatási szervek kötelesek gondoskodni jégtörő hajóparkjuk üzemeltetéséről, fenntartásáról, valamint a védekezésre történő felkészítéséről és rendelkezésre állásáról. Az utasítás értelmében november 15-től március 1-ig terjedő rendelkezésre állási időszakban hajóink a kijelölt állomáshelyükön tartózkodnak. A jégtörő hajókat a december 15. és március 1. közötti időszakban, az Országos Műszaki Irányító Törzs utasítása alapján a fenntartó I. fokú készütség elrendelésével készenlétebe helyezi.

Igazgatóságunk jégtörő flottája hat hajóból áll, melyből négy nagy teljesítményű. Nevezetesen a Wesselényi, a Jégtörő VI., VII. és VIII., nevű hajók, melyek jeges árvíz kialakulásának a veszélye esetén, amennyiben a kialakuló helyzet azt megkívánja, a Dunaföldvár és Vukovár közötti Duna-szakaszon teljesítenek szolgálatot. Két kisebb teljesítményű hajó, a Rozmár és a Bácska a bajai Kamarás-Dunán teljesít kikötői szolgálatot. Jegesedés esetén a folyami hajózás számára téli menedékként kijelölt Sugovicán vethetők be.

A jégtörő hajók éves felülvizsgálata a közelmúltban megtörtént. A szakbizottság megvizsgálta a hajók főgépeit, navigációs és hírközlési berendezéseit, segédüzemi berendezéseit valamint a hajózási hatóság által kiadott felülvizsgálati do-

kumentumok meglétét és azok érvényességét. Az elvégzett őszi felülvizsgálatok eredményeképpen a szakbizottság jégtörésre alkalmasnak minősítette az igazgatóságunk üzemeltetésében lévő jégtörőhajó-flotta egységeit.

November 17-én egy, 18-án három hajóval tettünk menetpróbát. A próbák során megtörtént a főgépek, segédgépek, kompresszorok, kormányrendszer, vész kormány, horgonycsőrő, fények, navigációs berendezések, műszerek (reflektorok, AIS- automata hajó azonosító és nyomkövető, ECDIS- elektronikus hajózási térkép megjelenítő, radar, mélységmérő, rádiók, stb.) és döngölő rendszer működési próbája, üzem közbeni ellenőrzése. A tapasztalatok alapján a hajók és berendezéseik az elvárásoknak megfelelően, biztonságosan üzemeltethetőek.

Abonyi Csaba

Összefoglaló az ár- és belvízvédelmi művek 2020. évi őszi felülvizsgálatáról

Az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság a Duna folyam bal partján Solt és a déli országhatár között végeztetett árvízvédelmi tevékenységet. Az érintett Duna-szakasz árvízvédelmi szempontból 3 védelmi szakaszra került felosztásra. Igazgatóságunk jogszabályban foglalt feladatai közé tartozik a védelmi művek, felszerelések, eszközök, gépek, anyagok, az információs és távközlő eszközök, rendszerek, valamint a védekezési felkészültség évenként legalább egyszeri felülvizsgálata.

A felülvizsgálatok keretein belül több szakbizottság is helyszíni szemlét tart a fővédvonalat érintően, ki-ki a hatáskörébe rendelt művek, műtárgyak, eszközök körében. Ezek a szakbizottsági szemlék és az ott gyűjtött tapasztalatok az árvízvédelmi bizottsági felülvizsgálatot alapozzák meg, ahol már a védvonal komplexen, minden szempontot egyben kezelve kerül értékelésre.

Igazgatóságunk kezelésében lévő töltésekről általánosan elmondható, hogy azok állapota megfelelő, mindenütt az előírásoknak megfelelő keresztmetszeti méretekkel bírnak, magassági hiány nincs. Árvíz idején azonban a töltések védelmi képességeit a fizikai adottságokon túl jelentősen befolyásolja és meghatározza a töltést keresztező, kiemelten a mértékadó árvízszint alatti szinten keresztező műtárgyak állapota.

Az ADUVIZIG munkatársai az árvízvédelmi töltést keresztező műtárgyakat minden évben ellenőrzik, többek között a védelmi képességet, a műtárgy műszaki állapotát, környezetét vizsgáló komplex szempontrendszer szerint, ezzel pontos képet kapva az árvíz idején potenciális figyelmet kívánó töltést keresztező létesítmények állapotáról.

A fővédvonalat keresztező műtárgyak közül az egyik legjelentősebb a 03.01. baja-margittaszigeti védelmi szakaszon található Deák Ferenc-zsilip. A zsilip állapota az elmúlt évtizedekben jelentősen leromlott, de 2018 nyarán megkezdődött a műtárgy teljes körű rekonstrukciója, amely 2020-ban, két évig tartó munkálatok után fejeződött be. A zsilip a felújítás során olyan árvízi biztonságot növelő létesítményekkel – többek között új elzárásokkal és egy a műtárgy elé épített vasbeton orrfallal – bővült, amelyek az árvízi kockázatot jelentősen csökkentik.

A földtöltések védképességét jelentősen befolyásolhatják a töltések mellett húzódo véderdők. A véderdőről elmondható, hogy legnagyobb részük védett természetvédelmi területen található, amely nagyban befolyásolja az erdőgazdálkodási, erdőfenntartási lehetőségeinket, feladatainkat. Az elmúlt évek erdőfelújításai a legtöbb helyen meghozták a remélt záródást és növekedést.

Az árvízvédelmi fővédvonalak őszi felülvizsgálatára 2020. szeptember 29-én és október 5-én került sor.

A felülvizsgálatot végző bizottság megállapításai alapján, összességében elmondható, hogy a 03.03., 03.02., 03.01. árvízvédelmi szakaszok védképessége megfelelő. A művek és műtárgyak jól karbantartottak, a védelmi anyagok és eszközök védekezésre alkalmas állapotban rendelkezésre állnak. A Deák Ferenc-zsilip rekonstrukciós munkái elkészültének köszönhetően a 03.01. sz. védelmi szakasz védképessége jelentősen megnövekedett.

Szivattyútelepi és gépészeti szemlék

A szivattyútelepi és gépészeti szemle során a szakbizottság a kunszentmiklósi (03.03.), a kalocsai (03.02.) és a bajai (03.01.) belvízvédelmi szakaszon egy-egy napot töltött a területi egységekhez tartozó szivattyútelepek felülvizsgálatával. A szemle a belvízvédelmi és öntözési osztály munkatársai, az igazgatósági főgépész, az illetékes szakaszmérnökségek képviselői, valamint a munka- és tűzvédelmi szakértők bevonásával zajlott. A területi bejárások során a szivattyúgépeszek jelentést adtak a bizottságnak a kezelésükben lévő létesítmény állapotáról, és az elmúlt év főbb történéseiről. A szemle alkalmával a szivattyútelepeken üzempróbák is végrehajtásra kerültek. Az ellenőrzések során a szivattyúk műszaki állapotán felül, szemrevételezték a telephelyek, tartozékok és csatlakozó csatornaszakaszok állapotát, ugyanakkor nagy hangsúlyt kapott a baleset- és a tűzvédelem biztosítása is. A szakemberek megállapították, hogy az elmúlt évek munkáinak, fejlesztéseinek eredményeként az igazgatóság kezelésében lévő szivattyútelepek állapota folyamatosan javul.

Vízrendezési, vízhasznosítási főművek szemléje

A szivattyútelepek felülvizsgálatát követő hetekben megtörtént a vízrendezési és vízhasznosítási főművek szemléje is, amelyen igazgatóságunk szakemberei mellett a katasztrófavédelem munkatársai is részt vettek. A helyszíni bejárásokon a szakaszmérnökségek műtárgyaik, csatornáik egy részét mutatták be a bizottságnak. A csatornaőrök jelentést adtak az előző vizsgálat óta eltelt időszak eseményeiről, főbb munkáiról. Az ellenőrzés során a bizottság megbizonyosodhatott róla, hogy az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő csatornákon és különböző műtárgyakon az éves fenntartási és karbantartási munkák rendben lezajlottak, az elmúlt években indított fejlesztések zárásával a projektekben végrehajtott rekonstrukciók és kivitelezési munkák eredményesek voltak. A helyszínen tapasztaltak alapján a felülvizsgáló bizottság a megtekintett létesítményeket a belvízvédekezés ellátására alkalmasnak minősítette.

Veréb Dávid, Gyurkity Zoltán

Víztározó funkcióbővítésének szakfelügyelete Bácsborsódon

A „Belvízcsatornák fejlesztése és rekonstrukciója (KEHOP-1.3.0-15-2016-00010)” projekt keretein belül megvalósul a Bácsborsódi-tározó funkcióbővítése. A tározó a Bácsbokodi-Kígyós-csatornán, a 9+830 – 12+179 cskm szelvények között található. A terület Bácsborsód külterületén, a településtől délre helyezkedik el, az 5505. sz. út mellett.

A funkcióbővítés során a jelenlegi ideiglenes véstározót vízgazdálkodási célú állandó tározóvá alakítjuk. A beruházás megvalósítása érdekében szükséges a jelenlegi töltéstest rézsűjének és altalajának szigetelése, melynek során különböző veszteségcsökkentő beavatkozások kerülnek elvégzésre (töltésszigetelés, altalaj-szilárdítás). A biztonságos üzemelést magas vízszint esetén az automatikusan működésbe lépő homlokbukó műtárgy és az árapasztó csatorna biztosítja, amelyen keresztül a többlet víz biztonságosan távozhat a tározóból és az elzárás alatt a csatornába juthat. A tározóterület körül, kb. 4 km hosszban stabilizált üzemi út létesül.

Magasításra kerül a tározóterületen átvezető dűlőút, valamint az azon lévő átereszt is felújításra kerül. A magasabban fekvő, víz által el nem borított részeket fatelepítés teszi majd változatossá. Az üzemirányítást és a feltöltött tározó hatásainak vizsgálatát, valamint a kialakult vízszintek rögzítését és nyomon követését korszerű távjelző műszerek segítik majd.

A projektben eddig elvégzésre került a szivárgási veszteség csökkentése érdekében a gáttest bentonitos paplannal való szigetelése, valamint az altalaj szilárdítása. A tározón keresztülvezető földút magasítása került, a rajta található átereszt pedig újjáépítették. Igazgatóságunk szakfelügyeleti ellenőrzés keretében megtekintette az elvégzett, valamint a folyamatban lévő munkálatokat. Az ellenőrzés során az újraépített átereszt teherbírásának és hullámvédelmi munkái, valamint a zárógát rézsűlépcsős vízmércéjének vasalási munkái folytak.

Vas László Tamás

Befejeződött a Halastói-zsilip felújítása

Igazgatóságunk működési területén befejeztek a „Belvízcsatornák fejlesztése és rekonstrukciója II.” (KEHOP-1.3.0-15-2017-00017) megnevezésű projekt kivitelezési munkálatai. A projekt keretében a térségi vízgazdálkodásban kulcsszerepet betöltő, Dunatetőlen és Fülöpszállás települések közigazgatási határán elhelyezkedő, a Kiskunsági-főcsatorna 15+167 cskm szelvényében lévő Halastói-zsilip rekonstrukciójára is sor került.

A Kiskunsági-főcsatorna az igazgatóság öntöző és halastavi vízellátását biztosító legfontosabb kettősműködésű csatornája, mely egyaránt szolgál a mezőgazdasági vízigények kielégítésére valamint a működési terület északi részéről – Duna-völgyi-főcsatorna felső szakasza, XXIII. csatorna, XXX. csatorna, XXXI csatorna – vízgyűjtő területéről érkező belvizek levezetésére is. Belvizes időszakban a többletvíz tározását és levezetését is biztosítja, míg csapadékmentes időjárás esetén a mezőgazdasági területek öntözővízzel ellátó rendszer főcsatornája. A Ráckevei (Soroksári)-Duna-ágból a gravitációs vízkivételi műtárgyon (Tassi-zsilip) keresztül vezet be és osztja szét a csatornán levő zsilipek szabályozásával az öntözővizet az igazgatóság területére.

A felújítás során a zsilip alvízi és felvízi oldalán földgátakkal mederelzárások kerültek kiépítésre.

A víztelenített munkagödörben a megrongálódott elő- és utófenék bontását követően a megfelelően előkészített ágyazatra, betonacélháló-erősítéssel, helyszíni betonozással új vasbetonfenék és rézsűburkolatok készültek. A lezáró fogakkal ellátott mederburkolatok vízépítési termésköszorással kerültek bevédésre. A műtárgyak betonfelületeinek javítását, a betonkorrózió megszüntetését a felületek előkészítését követően javítóhabarcs felhordásával végezték el.

A betonfelületek javításával párhuzamosan kiemelésre kerültek a zsilipek acélszerkezetei. Helyszíni felülvizsgálatot követően szakműhelyben felújították, megerősítették az acélszerkezeti elemeket. A jelentősen korrodálódott zsiliptáblák helyett új, a meglévő elemekhez illeszkedő szerkezetek kerültek legyártásra. A felületek megfelelő előkészítése után elvégezték az acélszerkezeti elemek korrózióvédelmét, festését. Az acélszerkezetek visszahelyezését követően megtörtént a zsilipek üzempróbája.

Az elvégzett rekonstrukciós munkálatoknak köszönhetően jelentősen javultak a vízkormányzás és vízvisszatartás feltételei, nőtt a vizek kártétele elleni biztonság.

Gyurkity Zoltán

Zsilipkalibrálás a Fűzvölgyi-főcsatornán

Az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság szakemberei zsilipkalibrálást végeztek a Fűzvölgyi-főcsatorna 13T jelű zsilipjénél. A zsilip Harta határában található, a kettős működéssű Fűzvölgyi-főcsatorna 2+212 cskm szelvényében. Fő feladata az öntözővíz biztosítása a környékbeli vízkivételek számára, azonban belvízelvezetési feladatokat is ellát. A kalibrálás során a

különböző zsilipnyitásoknál történtek vízhozam-mérések. A mérési eredmények alapján, a zsilipen átfolyó vízhozam számítható a felvízszint, az alvízszint és a zsilipnyitás függvényében. A mérést igazgatóságunk Vízzrajzi Osztálya és a Kalocsai Szakasz mérnökség közösen végezte.

Vas László Tamás

Baja Város Önkormányzata árvízvédelmi műveinek 2020. évi felülvizsgálata

Baja Város Önkormányzata 2020. október 1-én megkezdte a vizek kártétele elleni védekezés műveinek, műtárgyainak és eszközeinek felülvizsgálatát. Az árvízvédelmi művek szemléire szakértőként az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság is meghívást kapott. Az október 14–15-i felülvizsgálat során megtekintésre került a 03.02. sz. védvonal 0+000 és 2+655 tkm közötti, bajai belterületi, önkormányzati kezelésben lévő elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal-szakasza és a töltést keresztező műtárgyak, a Nagypándúr-szigeten található III. rendű védvonal, valamint a Petőfi-szigeten található ideiglenes árvízvédelmi mű. A szemlék során igazgatóságunk szakmai segítséget nyújtott a védvonalak további fenntartási és üzemeltetési feladataival kapcsolatban.

Szabó Balázs,

Uszadékkiszedő hely létesítése a Sárközi I. főcsatornán

A biztonságos vízszolgáltatás és a vízminőség megóvása érdekében szükségszerű, hogy a vegetációs időszak során, a csatornáinkban felgyülemelő növényi uszadék mielőbb eltávolításra kerüljön. Ennek jegyében fenntartási munkáink szerves részét képezi az uszadékkiszedési tevékenység. Kalocsai Szakasz mérnökségünk többek között a Sárközi I. főcsatorna 46+330 cskm szelvényénél rendszeresített növényzet eltávolítási feladatokat, ezért egységünk e helyszín fejlesztését határozta el az idei évben.

A szakasz mérnökség saját kivitelezésben egy 30 m² felületű térbetont alakított ki a főcsa-

torna bal partján. A 20 cm-es vasalt térbeton egy 20 cm-es tömörített törtbeton- és sóderágyazaton került elhelyezésre. Az uszadékkiszedési tevékenységből származó csurgalékvíz visszatartása érdekében a kiszedőhely mentén szivárgó kavicságy került elhelyezésre.

Az új létesítmény használatbavételére 2020. november 2-án került sor. Az első használat tapasztalatai pozitívak, a kialakított uszadékkiszedő hely hosszú távon fogja szolgálni fenntartási munkáink biztonságos és problémamentes végrehajtását.

Koch Gábor

Vízrajzi tájékoztató 2020 III. negyedéről

A nyár első hónapja a szokásosnál csapadékosabban és kissé melegebben indult. Június végén már több alkalommal mértünk 30 fok feletti hőmérsékleteket. A július átlagosan csapadékos volt, és az ilyenkor megszokott hőmérsékleti értékek jellemezték. Augusztusban többször és több helyen fordult elő özvízszerű esőzés, melynek hatására a havi csapadékmennyiség közel kétszerese esett a sokéves átlaghoz képest. A szeptember sokkal szárazabb és valamivel melegebb volt az átlagnál.

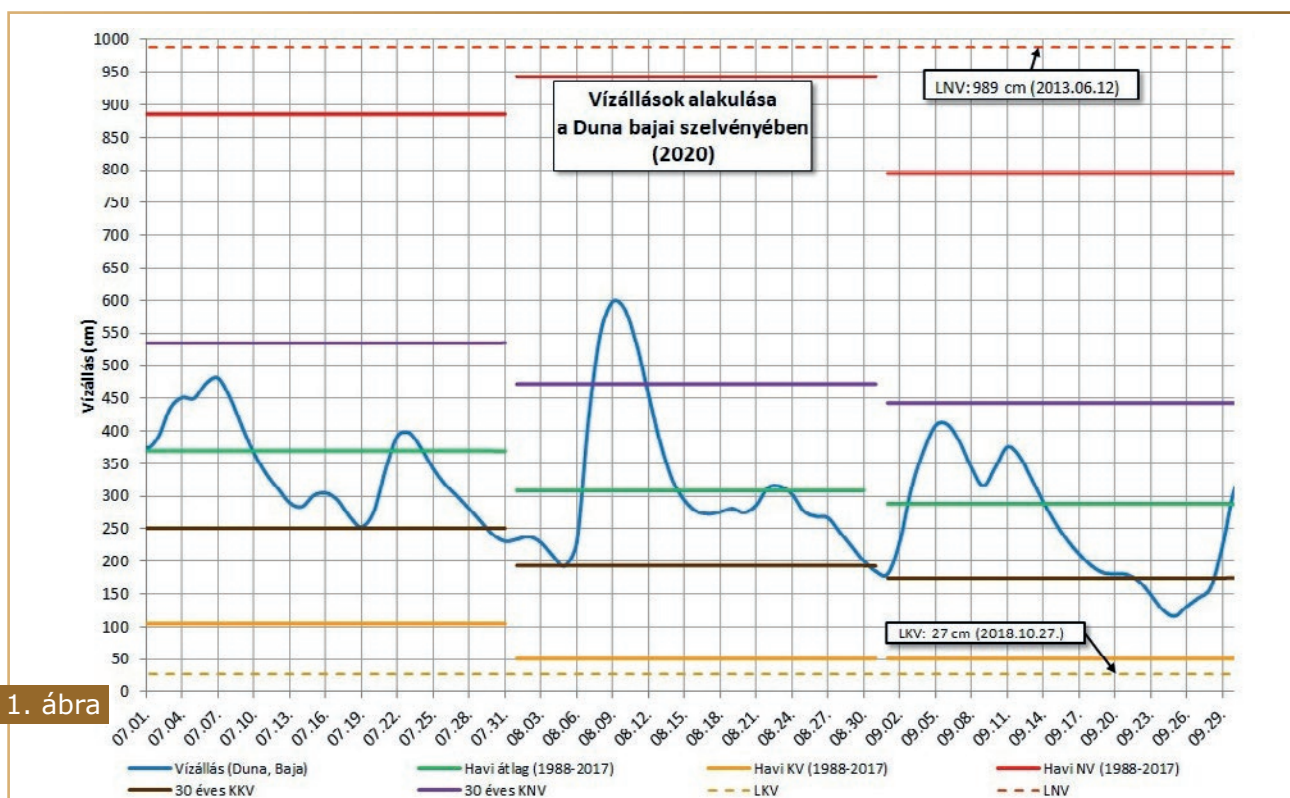
1. A Duna vízjárása

Június utolsó napjaiban az Inn, a Traun és az Enns folyók vízgyűjtő területére számottevő mennyiségű (átlagosan 25 mm) csapadék hullott, amely július elején kisebb vízszintemelkedést okozott. Bajánál a tetőzés július 6-án, az esti órákban következett be, 484 cm-es vízállással. A hónap elején ugyanakkor a Felső-Duna részvízgyűjtőinek csapadékszegény időjárása következtében a vízállás apadni kezdett. Július második és harmadik hetében ismét jelentősebb mennyiségű, egyenlőtlen időbeli eloszlású csapadék (összesen átlagosan 55 mm) hatására újabb árhullám vonult végig a Dunán. A bajai szelvényben július 22-én 401 cm-es vízállással tetőzött a folyam. A

tetőzést követően augusztus elejéig a vízállás folyamatos csökkenése volt megfigyelhető.

Augusztus 2. és 4. között a Felső-Duna vízgyűjtőjén jelentős mennyiségű, 81 mm esőt jelentettek, amely jelentős áradást okozott, és a bajai szelvényben több mint 4 méteres vízszintemelkedést eredményezett. A tetőzés augusztus 9-én következett be, 601 cm-es vízállással, amelyet gyors ütemű apadás követett. A hónap hátralévő részében a lehulló csapadék csak néhány deciméteres vízállásnövekedést okozott.

Augusztus végén a Duna felső vízgyűjtőin átlagosan 64,6 mm csapadék hullott. A kisebb vízgyűjtőkön (Bécsi-medence 43,1 mm; Morva 44,8 mm) is számottevő csapadékot regisztráltak, egyenlőtlen időbeli eloszlásban. A csapadék jelentősen növelte a hozzáfolyást. A bajai szelvényben szeptember elején ez több mint 2 méteres vízszintemelkedést okozott. A folytatódó esőzések miatt az apadó vízállások hamar újból áradóba fordultak, de szeptember közepétől ismét a vízállás csökkenése volt megfigyelhető. A hónap végén a Duna felső vízgyűjtőin átlagosan 45,6 mm csapadék hullott, amelynek hatására a folyó ismét áradni kezdett. Bajánál a tetőzés október 1-jén következett be, 341 cm-es vízállással. (1. ábra)

1. ábra

2. Hidrometeorológiai helyzet az ADUVIZIG területén

A nyári hónapokban több ízben is kialakultak heves, özönvízszerű zivatarok, helyenként jég-esővel. Június végén egy hidegfront okozott kisebb lehűlést és többfelé csapadékot, mely nem volt optimális a szántóföldi növények betakarításához. Júliusban csak egy-egy zivatar okozott nagy csapadékot, egyenlőtlen területi eloszlásban. A legnagyobb napi csapadékösszeget – 90,7 mm-t – július 2-án regisztráltuk Mátételkén. A nyár második hónapjának közepén egy front okozott többfelé átmenetileg jelentősebb lehűlést. A nappali maximumok 20 °C alatt alakultak. Augusztus hónapban számottevő mennyiségű csapadék hullott (átlagban 99 mm), amely a sokéves átlagnak (55 mm) közel duplája. Augusztus 4-én, Kecelen 105 mm, és 18-án, Baján 113 mm csapadékot észleltünk. Baján az augusztus havi átlagos csapadékösszeg 52 mm, azaz egy nap alatt lehullott az átlagos augusztus havi mennyiség több mint kétszerese. Az ADUVIZIG által észlelt napi csapadékösszegek közül ez volt az eddigi legmagasabb. A havi középhőmérséklet (23,4 °C) meghaladta a sokéves átlagot (21,7 °C). Az idei év első őszi hónapja szárazabban és melegebben alakult. Szeptember első három hetében anticiklonális hatás uralkodott térségünk felett, így eseménytelen, nyugodt, őszi időben volt részünk. A hónap legvégén front okozott lehűlést és többfelé kisebb csapadékot. Szeptemberben az átlagosan lehullott csapadékmennyiség 23 mm volt, szemben a sokéves havi átlaggal, ami 59 mm. A hónap közepéig tartó nyárisan meleg idő következtében a havi középhőmérséklet (18,9 °C) meghaladta a sokéves havi átlagértéket (16,7 °C).

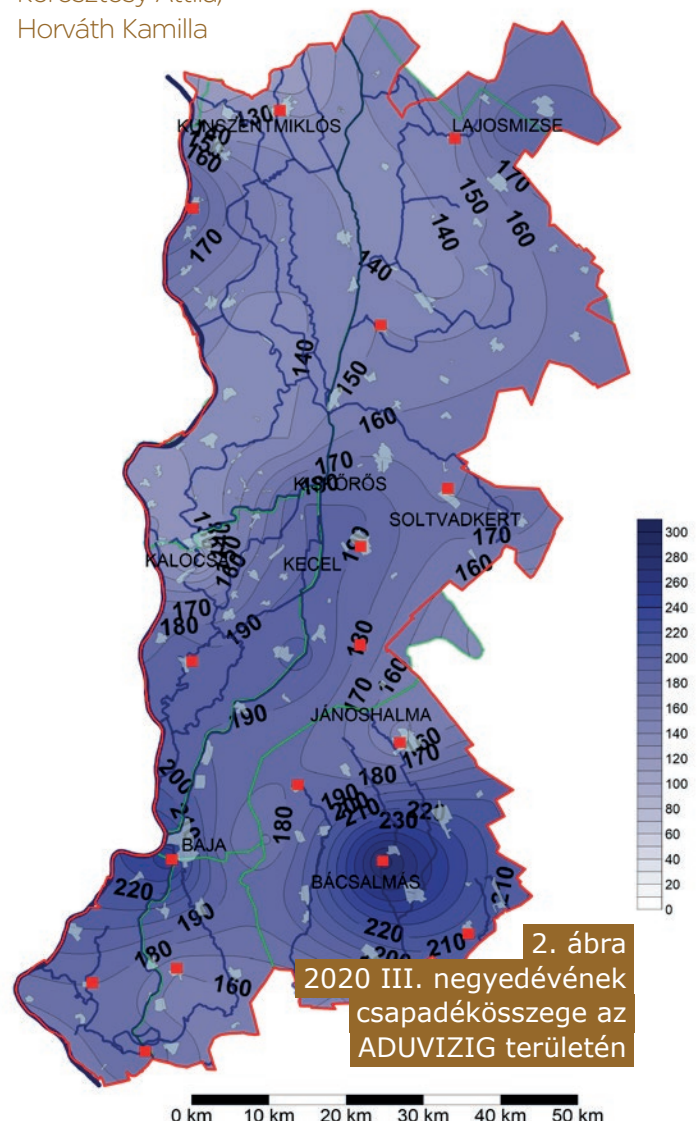
A bőséges júniusi esőzések következtében megszűnt a korábbi hónapokra jellemző csapadékhiány (a novembertől halmozott sokévi és jelen évi csapadékösszegek különbsége). Bár júliusban még többnyire csak kevesebb mint 10 mm volt a csapadéktöbblet mértéke, a hónap végétől jelentős növekedés volt megfigyelhető. Augusztusban a csapadékösszegek már jelentősen meghaladták, míg szeptemberben számottevően alulmúlták a sokéves havi csapadékösszegek értékét, ezért a szeptemberi csapadéktöbblet aránya csökkent. Július közepén átmeneti lehűlés következtében a havi középhőmérsékletek elmaradtak az ilyenkor szokásostól, ennek dacára a hőségnapok (azaz 30 °C feletti maximumhőmér-

sékletű napok) száma 14 nap volt az átlagos 12 nap helyett. Augusztusban 16 hőségnapot jegyeztünk fel, míg az átlag 11 nap. Az első őszi hónap viszonylag meleg időjárása miatt 7 hőségnap adódott, miközben a sokéves átlag 2 nap. Mindössze júliusban volt 1 forró nap (azaz 35 °C feletti maximumhőmérsékletű nap) az átlagos 2 nappal szemben.

Az aszálymonitoring-állomásoknak köszönhetően jobban nyomon követhetők az egyre szélsőségesebb időjárásból adódó, nagy intenzitású, lokális nyári csapadékok. A csapadékösszeg-ábrán is jól látható, hogy Mátételke, Baja és Kecel térségében hullott a legtöbb csapadék. (2. ábra)

A nyári lokális nagycsapadékokat követően szeptemberben jellemzően csökkenő talajvízállások alakultak ki. Ladánybene, Fülöpszállás, Kecskemét-Ménfőtelek és Soltvadkert térségében a sokévi minimum alatti talajvízszinteket regisztráltunk.

Keresztesy Attila,
Horváth Kamilla

Vízminőségi kárelhárítási gyakorlat

Igazgatóságunk a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló 90/2007. (IV. 26.) Kormányrendelet 13. § (1) bekezdése alapján a védekezésre való felkészítés és továbbképzés céljából vízminőségi környezeti kárelhárítási gyakorlatot tartott 2020. november 4-én a Ferenc-tápcsatorna Deák Ferenc-zsilipének alvízi oldalán.

A gyakorlaton az ADUVIZIG Műszaki Biztonsági Csoportja, Bajai Szakasz mérnökségének és a Vízyűjtő-gazdálkodási és Víziközmű Osztályának munkatársai, valamint a Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgatóhelyettesi Szervezet képviselője, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal képviselője és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának képviselői vettek részt.

A gyakorlat rövid elméleti oktatással kezdődött, ahol a résztvevők megismerhették az ADUVIZIG működési területén gyakrabban előforduló vízminőségi problémákat, káreseményeket.

Ezt követően lehetőség nyílt a vízkárelhárítási anyagok és berendezések megtekintésére. Az igazgatóság Műszaki Biztonsági Csoportja a Sanol védelmi szorbens hurka gyártásának menetét is bemutatta a jelenlévőknek, miközben a Sanol, mint olajfelitató anyag tulajdonságairól, felhasználási formáiról és a Sanol rendszer előnyeiről hallhattak részletes információkat. A Vikoma merülőfalak és olajleszedő berendezések működési elve, alkalmazási területe is ismertetésre került. A gyakorlat résztvevői tájékoztatást kaptak a kárelhárítás során keletkező veszélyes hulladékok kezeléséről is. A bemutatót követően egy elméleti környezetkárosodás kárelhárítási feladatainak végrehajtására került sor. A feltételezett káresemény szerint gondatlanságból elkövetett szénhidrogén-szennyezés érte a Ferenc-tápcsatornát, amely annak ökológiai állapotát is veszélyeztette. A felszíni víztestek vízminőségének, illetve élővilágának védelme érdekében a feltételezett olajfolt lokalizálása és eltávolítása volt a feladat.

A szennyezés lokalizálása érdekében, a Deák Ferenc-zsilip alvízi oldalán, a Ferenc-tápcsatorna teljes szélességben történő elzárására került sor egy Vikoma Sentinel Boom típusú merülőfal segítségével. A beavatkozás hatékonyságának növelése érdekében a Műszaki Biztonsági Csoport által elkészített Sanol hurkából a helyszínen terelőfalat építettek. Az imitált olajfelfölzést Vikoma Komara 20 típusú állóvízi tárcsás olajleszedővel végezték el.

Schulcz Gergő

Árvízvédelmi gyakorlat

Az árvíz- és a belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet 9. § (1) bekezdése kimondja, hogy a védekezésre való felkészítés és a továbbképzés érdekében védekezési és vezetési gyakorlatot kell tartani. Figyelemmel a jogszabályban foglalt előírásokra, valamint a helyi sajátosságokra és a személyi állományban bekövetkezett változásokra, az Országos Vízügyi Főigazgatóság utasításának megfelelően saját szervezésű árvízvédekezési gyakorlaton vettek részt az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság munkatársai.

Az idei évben megtartott védelmi gyakorlat kiemelt célja volt, hogy mindazon műszaki munkatársaink, akik korábban még nem vettek részt III. fokú vagy azt meghaladó mértékű árvízvédekezésben, bővíthessék ez irányú elméleti és gyakorlati ismereteiket. Mindemellett természetesen a védekezés adminisztrációjára szolgáló rendszerek tesztjellegű kipróbálására is sor került a tapasztalt kollégák bevonásával.

A gyakorlat megtartása három fő részre bontással történt. Elsőként a Vízkárelhárítási Informatikai Rendszer elemeinek próbája történt meg a szakaszvédelmi központok bevonásával megtartott törzsvezetői gyakorlaton. A gyakorlat következő elemeként egész napos elméleti oktatást szerveztünk, ahol az igazgatóság tapasztalt kollégái osztották meg védekezési tapasztalataikat a hallgatósággal. Befejezésül a gyakorlat résztvevői a káros árvízi jelenségek elhárítását szolgáló beavatkozások (nyúlgátépítés, buzgárelfogás, bordás megtámasztás) műveit építették meg a Bajai Szakaszmérnökség telephelyén.

A gyakorlat megtartásával lehetővé vált, hogy egy előre meghatározott mértékadó árvízi helyzethez hasonló szituációban az árvízvédekezési tevékenységek képzési ismeretekre alapozott tesztelése megtörténjen.

Abonyi Csaba

HATÁRAINKON TÚL

A magyar–szerb vízügyi együttműködés jelenlegi helyzete

A Magyarország és Szerbia közötti nemzetközi vízügyi együttműködés kereteit alapvetően az idén áprilisban hatályba lépett új vízügyi egyezmény szabja meg, ugyanakkor a két ország közötti, hagyományosan kiváló szakági kooperációt a kialakult COVID-19 járványhelyzet jelentős kihívások elé állítja.

A feladatok további végrehajtásának módjáról a Magyar–Szerb Vízgazdálkodási Bizottság elnökei 2020. július 30-án, valamint 2020. szeptember 9-én, videokonferencia útján tartottak egyeztetést.

A megállapodás szerint a Duna- és a Tisza-vízgyűjtő közös érdekű szakaszainak szokásos közös őszi bejárása helyett ezúttal mindkét fél saját államának területén végzi el a szemlést, és a fotókkal dokumentált megállapításokat elektronikus úton továbbítja a másik félnek.

A magyar oldali szemle 2020 szeptemberében és októberében megtörtént. A szükséges fenntartási munkák megtörténtek, az ár- és belvízvédelmi létesítmények védképessége megfelelő.

Dukai Dávid

Interjú Nagy Györggyel

Rövid bemutatkozó

Nagy György vagyok, 1956. március 28-án születtem Rémen, ahonnan 1960-ban Bajára költöztünk. Az iskolát a város peremkerületén (Kiscsávoly) lévő József Attila Általános Iskolában végeztem el, jó eredménnyel. Ezt követően a Tóth Kálmán Gimnázium és Vízügyi Szakközépiskolában folytattam a középiskolai tanulmányaimat. Szintén jó bizonyítvánnyal zártam le a képzésemet, 1974-ben. Ebből adódóan felvetődött a továbbtanulás lehetősége, de én már dolgozó ember szerettem volna lenni, ezért a munka melletti levelező képzést terveztem be. Sajnos fiatalként a munka utáni időt kevésnek találtam ahhoz, hogy tényleg legyen szabad időm is. Abban az időben semmi nem motivált annyira, hogy elinduljak a főiskola felé. Később a munkahelyem támogatásával megvalósíthattam volna ezt a tervet, de a kihívást már nem vállaltam be. Ezt a mai napig minden szempontból sajnálom. Iskolai keretek között a szakmai fejlődésem a technikus végzettséggel bezárult. Családi állapotomban 1984-ben nagy változás történt, megnősültem. 1985-ben egy lány, 1988-ban fiú gyermekem született.

Mi indította el a vízgazdálkodási tanulmányok útján?

Az általános iskolában jobban érdekelt a matematika és a fizika, mint az irodalom és az ének, ez eleve megadta az irányt. Műszaki orientáltságú voltam. A másik ok, hogy édesapám 1972-ig az igazgatóság Bajai Szakasz mérnökségén dolgozott mint munkavezető. Gyerekként megfogott a vízügyi munka szabadsága, nem volt blokkolóóra, norma. Sok volt a terepen, vízparton végzett munka. Megtapasztaltam a munkatársi összetartozást, a munka utáni baráti időtöltést, az egymással való törődést.

Mikor és hogyan került kapcsolatba a vízügyes szakmával és a vízügyi igazgatósággal?

Édesapám általános iskolás koromban többször magával vitt a munkaterületre, mivel titokban szeretne volna, ha nyomdokaiba lépek. Például: 1966-ban tízévesen elvitt a dunai gátrendszer megerősítési munkálataira. Gyerekként csodálattal néztem az akkor nagy gépeknek tűnő földmunkagépekre, teherautókra és az emberek komoly, megerőltető munkájára. (1.kép)

Harkakötönyben a halastó építését is lekövettem. Danuvia motorkerékpárral jártuk a terepet, mivel a 60-években a személygépkocsi még álom volt. Úgy emlékszem, hogy az akkori „főnök”, id. Jámbor Győző volt, kinek a fia és unokája itt dolgozott, illetve dolgozik.

1972-ben a nyári szakmai gyakorlat alatt az akkori Főépítésvezetőség telephelyén a zsaluzó anyagot rendeztük, deszkákból húztuk ki a rozsdás szegeket, a falazóanyagokat és egyéb építőipari anyagokat deponáltuk. Ekkor messze voltam a vízügyi szakmától. A többi szakmai gyakorlatnál a középiskola az építőiparba irányított.

1. kép:
Modern gépláncos töltésépítés

2. kép:
Osztályon aluli szálloda

Hogyan emlékszik vissza a vízügyi igazgatóságon eltöltött évekre?

A végzettségemnek megfelelő munkahelyet keresve 1974-ben Baján a VIZIG-nél jelentkeztem felvételre. Mivel édesapám 1972-ig ott dolgozott, és elismert szakembernek tartották, így a szakmai tudásomhoz megelőlegezték nekem az apai jó tulajdonságokat is. Abban az időben nagyon sok „dinasztia” dolgozott itt. Még 2020-ban is többen vannak, akik vízügyi felmenő gyermekeként vagy unokájaként a cégnél dolgoznak. Baján az igazgatóság jó munkahelyként volt ismert, nem volt könnyű ide bekerülni. Koch György vett fel az akkor alakuló Vízrajzi Csoportba. Munkatársaim a fiatal korosztályhoz tartoztak, a húszas éveik elején jártak. Koch Györggyel mint vezetővel ez a kapcsolat kisebb-nagyobb megszakításokkal 2012-ig, nyugdíjba vonulásáig tartott. Az iroda a Tóth Kálmán tér 7. szám alatt volt, ahol az épületen a Geodéziai Csoporttal osztoztunk. Az 1970-es években az igazgatóság telephelyeinek száma Baján meghaladta a 10-et.

Az első hosszabb és különleges munkavégzési feladatom a Pirtó-, Lázár- és Szarvas-tavak felmérése volt a kollégákkal. Kihelyezett munkahelyünk és szállásunk nomád körülmények között, a civilizációtól távol, sátorban volt. Ez mégis izgalmasabbá és érdekesebbé tette a munkát. Mai szemmel nézve kezdetleges műszerekkel végeztük az összetett feladatokat: teodolit, szintezőműszer, kítűzőrúd, vaskeretes acél mérőszalag és az akkori csúcstechnológia: egy négy alapműveletes zsebszámológép volt. (2-3. kép)

A koordináta ismerete szolgálati titok volt, a topográfiai térképek megtekintéséhez pedig a TÜK (titkos ügykezelés) engedélyre volt szükség.

A 70-es és 80-as évek első felét baráti kapcsolatok, jó kollektív szellem jellemezte, részem volt sok közös munkában, házépítésben segítségben, a családtagokkal közös ünneplés is. A munka kiértékelését munkaidő után az irodánk alagsorában üzemelő Munkásklubban a hideg sörök mellett végeztük. Az idősebb korosztály még visszaemlékezhet a szocialista brigádmozgalomra is. A kapott jutalomösszegekből általában munkavacsorákat (birkapörkölt) rendeztünk.

Az elvégzett munka szerteágazó volt: vízhozammérés a csatornákon, a tavaknál, a Dunán. Ez azt jelentette, hogy általában évente a helyszínre kitelepültünk felmérni pl.: a Szelidi-tavat, Vadkerti-tavat, Ladánybenén a Madaras-tavat, Bácsalmáson Sós-tavat, Katymáron a Fehér-tavat, Baján a Vén-Dunát. A Dunán Baja alatt a Sárosparton iránymérést (vízáramlás-sebesség mérés), Paksnál a tervezett atomerőműhöz kapcsolódóan több keresztaszelvényben hőhozammérést végeztünk.

Munkakörömben 1982-ben nagy változás állt be. Új feladatot kaptam, amelynek ügyintézése nyugdíjba vonulásomig nálam maradt. Az igazgatóság működési területén lévő talajvízkutak és rétegvíz-kutak hálózati üzemeltetését, észlelési adatainak feldolgozását a VITUKI-tól hivatalosan átvette. Ez a munka irodai és terepi munkát jelentett. A területen lévő kutak szemléje az időjárás viszontagságainak megélése során sok felejthetetlen emléket adott. A terepviszonyoktól függően többször kalandossá vált a kiszállás. Hóban vagy sárban elakadás, amelynél a kiszabaduláshoz külső segítséget kellett igénybe venni (traktoros mentés). Néha a csizma szára is rövidnek bizonyult a vízben.

A köztes időkben több ár- és belvízvédekezésben vettem részt. Többek között a nyíregyházi és szolnoki igazgatósági területen segítettem a mérőcsoportunkkal a védekezésben. Akkor tapasztaltam meg a Tisza szeszélyességét.

A munkahelyi eszközök terén a fejlesztést mindig örömmel vettem, minden új technikát igyekeztem gyorsan elsajátítani. A munkámmal kapcsolatos ügyintézésekhöz jó kapcsolatot építettem ki az érintett cégekkel (Dataqua).

A pécsi vízrajzos kollégákkal többször tapasztalatot cseréltünk egy-egy baráti találkozó keretében. (4. kép)

3. kép:
Wellness

2020. december

4. kép:
Pécsi vízrajzosokkal a Dráván

Kik voltak hatással pályafutására, kikre emlékszik szívesen?

Minden vezetővel jó szakmai kontaktusban voltam.

Kiemelném a legfiatalabb időszakomból és idős koromból a következő három vezetőmet.

Koch György, mint első felettesem a magasfokú szakmai elvárásával, elkötelezettségével, következetességével irányt adott a pályám kezdetén a munkám precíz és komoly elvégzéséhez.

Goda László, aki a szakmai tudásán felül bizalmat adott a dolgozóknak, támogatta az önálló munkavégzést, humanitását is élvezhettük.

Dukai Dávidot emelném ki még a közvetlen nyugdíj előtti éveimből, mivel nagyon fiatalon került vezetői beosztásba, aki ennek ellenére magas szakmai rálátással bírt a feladatokra és gyors, határozott döntéseket hozott, amelyekből a dolgozók is szakmailag profitáltak.

Mi volt az a szakmai esemény, amire szívesen emlékszik vissza vagy meghatározó volt szakmai pályafutásában?

A 108 állomásból álló talajvízkút átvételekor műszerezettség még nem létezett. Az észlelők egy rozsdás lánc segítségével mérték meg a vízállást.

1993-ban kezdődött az elektronikus adatgyűjtők beszerelése, majd 2010-ben a távjelző állomások üzembe helyezése. A jelen időig elért eredmény: 2020-ban a hálózat 140 kútjából 86-ban távjelző, 42-ben regisztráló, 13-ban emberi észlelés van. 1982-től 2005-ig az adatok egy hónapos késéssel, postai úton, levélként érkeztek be. Ma az adatok 70 %-a naponta beérkezik, numerikusan és grafikusan megjelenik a képernyőn, segítve az operatív irányítást.

Ha történelmi léptékben fogalmazunk, akkor a középkortól eljutottunk az atomkorig.

Az elvégzett munkám által többször elismerésben részesültem, amelyre ma is büszkeséggel gondolok vissza.

Hogyan készül a nyugdíjas napokra?

Igyekszem sort keríteni a fizikai állapotom javítására vagy legalább szinten tartására, hogy az elkövetkezendő évek feladatait és szórakozásomat elvégezhessem, illetve élvezhessem. Amennyiben volt kollégáim is igénylik, úgy én is szívesen tartanám a kapcsolatot ezután is velük, ami akár telefonos beszélgetést, egy jó előadás vagy meccs közös nézését is jelentheti.

Mivel fogja eltölteni nyugdíjas napjait, (kedvenc hobbi)?

A feleségemnek – aki már több éve nyugdíjas – segítséget nyújtok a ház külső-belső teendői terén. Mivel szeretek főzni, legszívesebben ebben a munkában tehermentesítem. A két lányunokámmal (4 és fél és a 2 és fél éves) digitális távkapcsolatban vagyok, mivel külföldön élnek. Eddig többször meglátogattuk őket, ahonnan nagyon érdekes és élvezetes kirándulásokat tettünk a bajor területen. Igyekezünk megtekinteni több várost, vidéket, pl: Zugspitze, látványosságokat, érdekességeket: Paulaner és Ayinger sörgyárok. (5-6. kép)

Ebben a járványhelyzetben az utazás elmarad, de minél előbb szeretném a családommal együtt a tervezett utazásokat megvalósítani, mivel a látvány megörökítése a kirándulások, építészet, múzeumok látogatása is a hobbim része. A kedvenc hobbijaim nagyrészt passzívák: zenehallgatás, filmnézés, sportközvetítések megtekintése.

Szeretném megvalósíthatom a régi álmomat is: egy repülőgépes utazást, mivel ez még kimaradt az életemből.

A családi és a baráti, munkahelyi képek rendszerezése, albumok elkészítésének befejezése vár még rám. Remélem sikerül befejezni a bajai Vízirajzi Csoport történetét felvázoló bemutatót is.

5. kép:
Sörvadászat

6. kép:
Magasan

Egy Duna szabályozási tervezet az 1860-as évekből¹

A Duna és mellékfolyóinak egységes szabályozása

Magyarország folyóinknak egységes tervek alapján történő szabályozása csak azután kezdődhetett meg, hogy 1815-ben I. Ferenc király támogatásával felállították a Vízépítési Igazgatóságot. Ekkor végezték el nagy körültekintéssel és pontossággal egész Magyarországra kiterjedően a hidrográfiai felméréseket és bocsátották a tervezőmérnökök rendelkezésére. A Vízépítési Igazgatóság először 1823–1830 között topográfiaileg mérette fel Vásárhelyi Pállal a Duna völgyét Dévénytől egészen Péterváradig. A következő években ezt az adatfelvételt a török kormány hozzájárulásával Turnszeverinig kiterjesztették. 1831–1838 között végrehajtották a Duna és mellékfolyóira vonatkozó a hidrográfiai adatfelvételeket is. Ugyanezeket az adatokat az egész Tisza völgyére vonatkozólag 1830–1844 között vették fel Máramarosszigettől a torkolatig. Ezzel megvetették az alapjait a későbbi egységes és rendszeres tervezéseknek, valamint az ezek alapján végrehajtható összefüggő folyószabályozásoknak.²

Az 1838-ban Pestet és Budát elárasztó árvíz hatására a közvélemény a magyarországi folyók szabályozásának megindítását követelte. Erre reagált az országgyűlés, amikor megalkotta az 1840. évi IV. törvényt, amely a szükséges teendők megállapítására és megfelelő javaslattétel céljából egy országos bizottság szervezését rendelte el.³ Ez az országos bizottság hosszú ideig tárgyalta a hatáskörébe utalt kérdéseket. 1842-ben megvitatta a Vízépítési Igazgatóság Duna szabályozására vonatkozó jelentését, valamint a Helytartótanács által ez ügyben fölvetett kérdésekre Vásárhelyi Pál által adott válaszokat. A tárgyalások során kialakult egy fontos irányelv a későbbi szabályozási munkálatok finanszírozására vonatkozóan. A vízrendezési munkálatok során felmerülő kiadásokat úgy osszák meg, hogy a hajózás érdekében történő, valamint a jégtorlódások elkerülését célzó mederrendezési munkálatok költségeit fedezze az állam, míg az ármentesítés költségeit annak az érdekeltségnek kell viselnie, amely abból hasznot húz. Ez az elv később mind a Duna mind a Tisza szabályozási munkálataik általános érvényű maradt.⁴ Folyóink szabályozására vonatkozó későbbi törvényeinket is ennek figyelembevételével fogalmazták meg. E tárgyalások eredményeit tartalmazó jelentését a bizottság 1844-ben terjesztette az országgyűlés elé. Az országgyűlés azonban a javasolt munkálatokat a nagy költségekre való tekintettel nem támogatta, ezért nem hozott határozatot az ügyben. Ennek következtében a Duna átfogó szabályozásának az ügye hosszú időre lekerült a napirendről. A szabadságharc, illetve az azt követő zavaros belpolitikai viszonyok megakasztották a további tevékenységet, egészen 1870-ig nem került sor átfogó szabályozási munkára a Duna mentén.⁵

A bajai Duna-szakasz és a kikötő

A bajai kikötő és dunai átkelőhely a középkortól ismert volt, de jelentőségére csak az Oszmán Birodalom ellen folytatott felszabadító háború alatt hívták fel a figyelmet. 1687-ben a törökök felett Nagyharsány-hegy mellett győzelmet arató Lotharingiai Károly⁶ a hadserege számára Baját jelölte meg logisztikai központnak. Marsigli⁷ tábornok itt építette fel a dunai hidat, amelyen keresztül a császári csapatok megszállták a Duna-Tisza közét és a Tiszántúlt. A tábornok katonai felmérései szerint Bajának mind katonai, mind kereskedelmi szempontból fokozott figyelmet érdemes szentelni.⁸ A tábornok kereskedelemre vonatkozó jóslatai beváltak, a 18. században Baja dunai

¹ A cikk a *Múltbanéző*. Az MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltárának Elektronikus Folyóirata 3. számában 2011. 08. 12-én jelent meg. Lásd: http://bacs-kiskun-leveltar.hu/V3/SP07_mbn/Tanulmanyok/sais-02t-1.html.

² SCHLICK 1929. 130. o. és 133. o.

³ 1840/IV. törvénycikk.

⁴ 1860. június 16-án I. Ferenc József uralkodói rendeletben erősítette meg.

⁵ SCHLICK 1929. 134. o.

⁶ V. Károly Lipót (1643–1690), lotharingiai herceg, tábornagy. 1683–88 között a Szent Liga magyarországi hadműveleteinek főparancsnoka.

⁷ Marsigli, Luigi Ferdinando (1658–1730), gróf, polihisztor. Bolognában kitűnő nevelést kapott, majd a császári hadseregben tábornoki rangig emelkedett. Parancsnoki beosztásban elsősorban logisztikai feladatokat látott el. 1704-ben lefokozták, innentől a tudományos munkának szentelte életét. Magyarországon is többször megfordult, ekkor térképészeti, régészeti, geológiai és néprajzi kutatásokat végzett. Erről lásd: KISARI 2005. 24–242. o.

⁸ Uo. 60. o.

kikötőjének köszönhetően lendületes fejlődésnek indult, híres kereskedőváros lett. A fejlődés lendülete a 19. század első felében megtört, a kikötő forgalma stagnált, majd lassan visszaesett. A város hanyatlását nem lehetett egyértelműen a Duna szabályozatlanságával, a gazdasági szerkezet megváltozásával, a kereskedelmi utak áthelyeződésével, vagy a várost elpusztító 1840-es tűzvisszel magyarázni; a hanyatlás valószínűleg e tényezők összeadódásából következett.

A Duna egységes szabályozására csak a dualizmus alatt került sor, de már korábban is találhatunk példákat helyi érdekeket szolgáló vízrendezési munkálatokra. A Baja – Bezdán szakasz a folyó egyik legnehezebben hajózható része volt. A Duna sodrása itt lelassult, számtalan ágra oszlott és a folyamatosan változó homokzátonyos meder veszélyessé tette a térségben a hajózást. A korabeli hajósok beszámolói és történetei szerint a Baja-Bezdán szakasz a pokol, a Bezdán-Vaskapu szakasz a purgatórium volt. Az egykor virágzó kereskedelem hanyatlását a bajaiak is érezték, ezért támogatták a Duna térségi szabályozására irányuló helyi kezdeményezéseket.

A köztudatban élő bajai Duna-szakasz az 1850-es években valójában nem a város tulajdonát képezte. A Baja mellett elterülő hatalmas ártéri erdő és a Duna-part a kalocsai érsek tulajdonában volt. Az érsekség területileg legnagyobb uradalma ekkor a bajaszentistváni, melynek jelentős részét a partszakasz és a gemenci erdő tette ki. A terület közigazgatásilag Pest-Pilis-Solt Kiskun vármegyéhez, azon belül a kalocsai járáshoz tartozott, ezért építési ügyekben a kalocsai főszolgabírói járt el hatóságként. Az árvíz-menetesítésben érdekelt környékbeli települések saját szervezetbe tömörültek, ez volt az 1838-ban létrehozott Sárközi Ármentesítő Társulat.⁹

A szabályozási tervzet

A Baja feletti Duna-szakasz szabályozásakor az elsődleges feladat az ármentesítés volt. A jobb parton elterülő Sárközben a Duna mellett a Sió és a Sárvíz is fenyegette az ott lakókat. 1854-ben a Sió és a Sárvíz felesleges vizeit elvezető dunai csatorna elkészült,¹⁰ így a következő feladat a dunai árvizek elleni védművek felhúzása lett. 1860-ban környékben legnagyobb birtokkal rendelkező, így az ármentesítésben leginkább érdekelt kalocsai érsekségtől indult a kezdeményezés az Ordastól Bajáig tartó védőgát kiépítésére. (1. kép)

1. kép
A térképen a pirossal behúzott tervezett töltésvonal Baját érintő része látható¹¹

A tervezett árvízvédelmi töltés elsősorban Szentjánost és Istvánmegyét védte volna a dunai árvizektől. Baja és Szentjános között már ekkor is kiépített közút volt, mert a dunai személyszállító hajók csak Szentjánosnál álltak meg. A bajai kikötő ekkor közvetlenül a város főtere mellett helyezkedett el a Sugovica partján. A Sugovica torkolatát viszont folyamatosan kotorni kellett, hogy a nagyobb teherszállító hajók – 2000 tonnás – közlekedni tudjanak rajta, de alacsony vízálláskor még így sem ment mindig zökkenőmentesen a manőverezés.¹² A személyszállító gőzhajókat így – a biztonság kedvéért – külön erre a célra kiépített dunai kikötőnél fogadták. A Szentjános és Baja közötti posványos területen a bajai téглаégetők dolgoztak.¹³ A városi építkezésekhez szükséges agyagot innen termelték ki és helyben égették ki téglává. A téглаégetők a tervezett töltéstől a munkalehetőségeik jelentős javulását várták. A kalocsai szolgabíró hivatalos levélben 1860. szeptember 2-án kereste meg a bajai polgármestert és a törvényhatósági bizottságot.

„Kalocsi cs. [császári] k. [királyi] szolgabírói hivataltól

Ekkintetes Polgármesterei hivatalt!

A sárközi községek által ezen a vidéken a tavaszi és nyári zöldsárvizek elleni megvédésére oly védőtöltés építését tervezik, mely által a felső dunabalsparti védgátak Ordastót kezdve a baja-istvánmegye-és istváni határosrészeig kiegészítettének; minthogy pedig Baja város érdekének előmozdítására szolgálna ha a tervezett, s a mellékelt tervrajz szerint az érintett határosrészeig kiépítendő, s a wikoszó fokon egy rendszeres szilippel ellátandó védgát a bajai raktár környékének vízmentes határain keresztül a Sz. János előtti töltéssel összekapcsoltatnák: annál fogva tiszteltet kérem fel a Ekkintetes polgármesterei hivatalt, hogy a menzajiben ezen czél az említett terület magas fekvésénél fogva különben is igen csekély költséggel vagy munkával kivihető volna: annak Baja város hatósága általi létesítésén eszközölni, s az ez iránt tartandó tárgyalás eredményéről, menzajiben lehetséges lenne f. [folyó] há 14 ik napjáig értesíteni sziveskedjék.

Kalocsán 1860 évi szeptember há 2án¹⁴

Baja városa örömmel fogadta a megkeresést, valójában a tervezett töltésből a városnak több szempontból is haszna származott, de csak minimális anyagi ráfordítást igényelt a beruházás. A polgármester és a városi közgyűlés támogatóan nyilatkozott a tervről és a rendeletet alkotott az építkezéshez szükséges források biztosítására. A negatív felszólalás a Mérnöki Hivataltól érkezett. A Folyammérnöki Hivatal és a Mérnöki Hivatal pontosan ismerte a bajai Duna szakasz hidrográfiai adatait. Nem tartották szerencsésnek a Duna folyását felgyorsítani a város feletti szakaszon úgy, hogy nem biztosítanak elegendő árteret. Árvizek alkalmával a gyorsan érkező nagy víztömeg a Baja környékén lévő holtágakban terült volna szét, amely kritikussá tette az árvizek elleni védekezést a városban.¹⁵ A Folyammérnöki Hivatal a hidrográfiai adatok alapján számításokat végzett a vízrendezés következtében fellépő árvízvédelmi kockázatokról. Az eredményeket az országos központnak továbbították. A Baja alatti kanyargós Duna szakaszon jelentősen lelassult a folyó, így az árvizek elleni védekezés, különösen jegesár esetén komoly problémákat vetett fel. A városi közgyűlés a szempontokat részletesen elemző határozatot – előnyöket és hátrányokat egyaránt – 1860. október 6-án fogalmazta meg és továbbította az illetékeseknek.¹⁶

⁹ MNL-BKML IV. 1416. 91. doboz, ksz. 4111. Pestvármegyei Sárközi Ármentesítő és Belvízlevezető Társulat közgyűlési jegyzőkönyvei 1929-1942. A 158/1936. számú jegyzőkönyvben (kelt. 1936. április 29.) vízrendezési munkálatokkal foglalkoznak, itt említik meg az 1838-as évet alapítási időpontként. Természetesen a társulat neve többször is változott, változhatott az évek során.

¹⁰ FEJÉR 2001. 99. o.

¹¹ MNL-BKML IV. 1105. b. 154/1860.

¹² POGONYI 1929. 203. o.

¹³ A bajai téглаégetőket több helyen is említik a források. A dualizmus korában Baján 2-10 család foglalkozott téглаégetéssel, azaz nem egy komoly iparágról volt szó, inkább csak a helyi igényeket elégítette ki.¹⁴ MNL-BKML IV. 1105. b. 154/1860.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Uo.

A terv utóélete

A hivatalos bajai levél után a tervezet eltűnt a süllyesztőben. Semmiféle irat nem maradt fenn arról, hogy miért nem építették meg a tervezett árvízvédelmi töltést. Az 1860-as évek első felében a Habsburg Birodalom nehéz gazdasági helyzetben volt, azaz állami támogatást nem adhatott egy ilyen építkezéshez. A sárközi falvak és a kalocsai érsekség kihátrálása a tervezetből azonban érthetetlen, nekik elemi biztonsági érdekük lett volna a vízrendezés minél korábbi végrehajtása a térségben. Valószínűleg a Baja alatti szakasz problémás árvízvédelmi helyzete miatt döntöttek úgy, hogy elállnak az építkezéstől.

A kalocsai érsek és a Sárközi Ármentesítő Társulat 1860-as tervezete csak egy gyorsan feledhető epizód a magyarországi vízrendezés történetében, de több tanulsággal is szolgált – szolgálhatott – a későbbi építkezésekhez. A Duna szabályozása égető szükséglet lett az 1800-as évek második felére. Több helyi kezdeményezés is volt, tényleges eredményeket csak egy átfogó, az egész Dunára kiterjedő szabályozási tervvel lehetett elérni, amihez állami tervezésre, irányításra és forrásokra volt szükség. Erre Magyarországon csak a kiegyezés után az 1870-es évek első felében kerülhetett sor.

Sarlós István
levéltáros

Bács-Kiskun Megyei Levéltár - Bajai részleg

Felhasznált irodalom

Források:

MNL-BKML IV. 1105. b. = Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára, Bajai Fiókleveletár, Baja Város Tanácsának iratai. Közigazgatási Iratok 1850-1871.

MNL-BKML IV. 1416. = Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára, Bajai Fiókleveletár, IV. 1416. Baja Város Mérnöki Hivatalának iratai 1894-1950.

1840. évi IV. törvénycikk a Duna s egyéb folyamok szabályozásáról.

<http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=5200> (letöltés időpontja: 2011. 04. 21.)

Szakirodalom:

FEJÉR 2001 = Fejér László (szerk.): Vizeink krónikája. A magyar vízgazdálkodás története. Vízügyi Múzeum, Levéltár és Közgyűjtemény, Budapest, 2001.

Kaposi Zoltán: Magyarország gazdaságtörténete 1700-2000. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2002.

KISARI 2005 = Kisari Balla György: Marsigli tábornok térképei. A szerző saját kiadása, Budapest, 2005.

KISS Z. Géza: A török alóli felszabadulástól az első világháború végéig. In: KŐHEGYI Mihály (szerk.): Baja története a kezdetektől 1944-ig. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989. 200-278. o.

POGONYI 1929 = Pogonyi György: Egyéb folyami és a téli kikötők. In: Guóthfalvy Dorner Zoltán, et al. (szerk.): Technikai fejlődésünk története 1867-1927. Magyar Mérnök- és Építészegylet, Budapest, 1929.

SCHLICK 1929 = Schlick Emil: A Duna és mellékfolyóinak szabályozása. In: Guóthfalvy Dorner Zoltán dr., et al. (szerk.): Technikai fejlődésünk története 1867-1927. A Magyar Mérnök- és Építészegylet, Budapest, 1929.

https://mnl.gov.hu/mnl/bkml/multbanezo_folyoirat

A COVID-19 hatása az oktatásra

Az idei év a COVID-19 vírus elleni védekezés jegyében zajlott, zajlik jelenleg is, felülírva az előző években már megszokott továbbképzési rendet. A tavaszi időszakra tervezett jelenléti igénylő képzések csak a veszélyhelyzet megszűnését követően, 2020. június 18-tól kerültek megvalósításra.

Az első félévi körülmények arra kényszerítettek bennünket, hogy a bevált szokásainkon változtassunk. Ezért azon kollégák esetében, akik napi munkájuk során számítógépet használnak, szükségessé vált a jelenléti képzések helyett az e-learning, számítógép előtt végezhető képzések tervezése. Több esetben a márciusi továbbképzési tervek ebből az okból módosításra kerültek.

Az alap-, középfokú munkakört betöltő, nem képernyős munkakörben foglalkoztatottak esetében ez nem volt megoldható.

Az igazgatóság a járványügyi helyzetre tekintettel úgy döntött, hogy július elején lehetőség szerint minden tervezett jelenléti képzést meg kell tartani. E döntés az idő múlásával jónak bizonyult, tekintettel arra, hogy a 2020. szeptember–november hónapokban tervezett jelenléti igénylő konferenciák, oktatások a várakozásokkal ellentétben elmaradtak.

Igazgatósági szinten 2020. augusztus elejéig szinte majdnem minden továbbképzésre kötelezett megszerezte a 2020. december 31-ig jogszabály által előírt továbbképzési pontját. A minimálisan hiányzó továbbképzési pontok a 2020. szeptember 1-től, valamint a vezetők esetében 2020. október 1-től végezhető e-learning képzések útján teljesíthetőek.

Jelenleg minden igazgatóságunkhoz tartozó továbbképzésre kötelezett közalkalmazott teljesítette a 2020. december 31-ig jogszabály által előírt továbbképzési kötelezettségét.

Igazgatóságunk a fentiekre tekintettel az idei évben nem tervez további jelenléti képzéseket. 2020. november 1. és 2020. november 30. között van lehetőség az IT biztonság tudatosságának növelése érdekében elkészült 2020. évi IT biztonsági továbbképzés elvégzésére. Oktatásra kötelezett valamennyi foglalkoztatott, aki a vízügyes hálózatba kapcsolt számítógépen dolgozik és a korábbi években teljesítette az „Informatikai biztonság” című képzést. A továbbképzésre kötelezett közalkalmazottak részére a képzés sikeres elvégzését követően 5 továbbképzési pont kerül jóváírásra.

A 2020. évi új belépő munkatársak a továbbképzésben nem érintettek, számukra az IT biztonsági alapoktatás elvégzése kötelező.

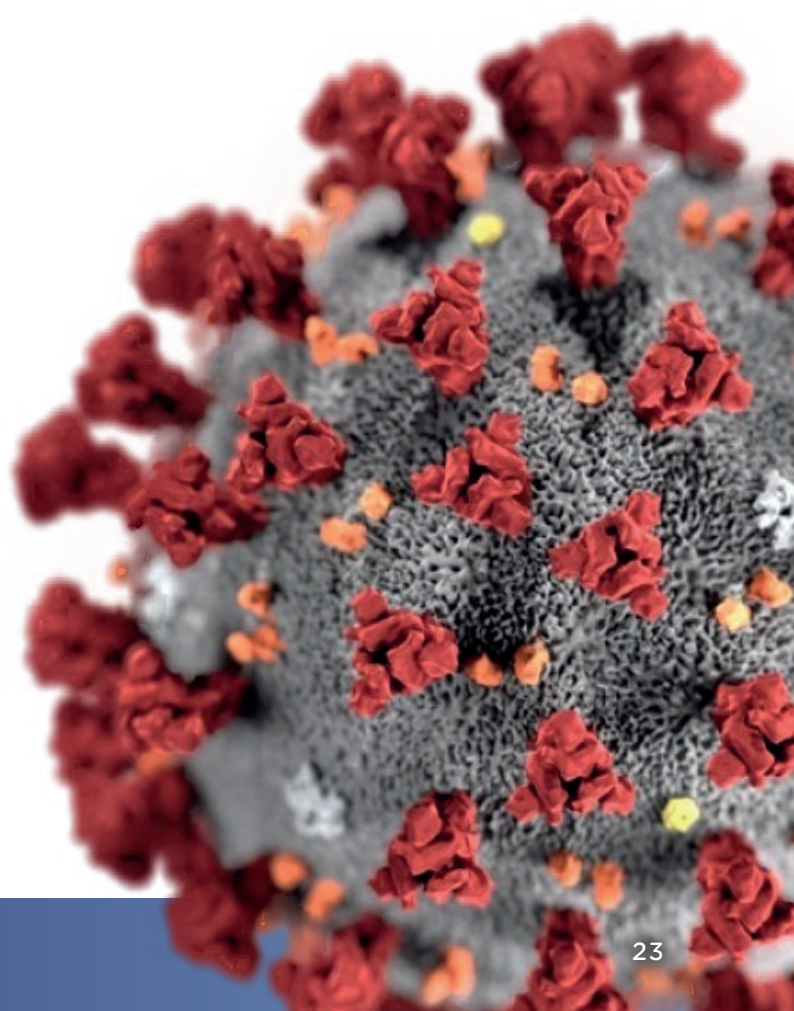
Igazgatóságunk dolgozói közül két fő ár- és belvízvédelmi, egy fő vízrajzi szakmérnöki, egy fő építőmérnöki alapképzés keretében kezdte meg tanulmányait, további három fő építőmérnöki alapképzésen már résztvevő jelenléti formában folytatta tanulmányait a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen 2020. szeptembertől. A nagyobb létszámú képzések esetén az NKE 2020. október 12-től áttért az online oktatásra.

További egy fő az Óbudai Egyetem geoinformatikai szakmérnök képzését jelenléti formában kezdte meg 2020. szeptemberben.

Két fő jogi szakvizsga előkészítő képzést kezdett meg az ELTE Jogi Továbbképző Intézeténél online formában.

Az oktatási tervekben szereplő – a kötelező továbbképzés rendszerén kívül eső – képzések, oktatások többsége a jelenléti képzési forma miatt az első félévben nem kerültek megtartásra, viszont a második félévtől a képzések többségének megvalósítása várhatóan november végéig befejeződik.

Pintér Judit

Első és egyben utolsó munkahely, 46 év a vízügynél

Nagy György kollégánk az Illancs déli lábánál fekvő Rémen született. Általános iskolai tanulmányait Baján végezte, majd a bajai Tóth Kálmán Szakközépiskola vízépítési és vízgazdálkodási ágazatán érettségizett, ahol később technikai diplomát is szerzett. A bajai székhelyű Alsó-Dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság Vízrajzi Csoportjának 1974-től, azaz annak megalakulásától tagja.

Pályafutása elején a belvízcsatornákon végzett vízhozamméréseket, valamint az ADUVIZIG tavainak geodéziai felmérésében is részt vett (Szarvas-tó, Lázár-tó, Szelidi-tó). 1975 és 1979 között a belvízcsatornák mellett a dunai vízhozammérések végrehajtásában közreműködött, beleértve az 1975. évi dunai árvízi méréseket és számos dunai iránymérés irányítását is.

A vízrajzi szolgálatnál töltött pályája a katonai szolgálat teljesítése után vett fordulatot: 1982-től a talajvízkutak felelőse lett, majd 1984-től a rétegvízkutak felügyeletét is feladatul kapta. Ez magába foglalta több száz kút nyilvántartását, ezek észleltetését, a mért adatok feldolgozását és ellenőrző mérések végrehajtását, emellett szükség esetén továbbra is segédkezett a vízhozammérések elvégzésében. A kétezres években aktívan közreműködött az ISO minőségirányítási rendszer üzemeltetésében is.

Kollégánk, Nagy György – vagy ahogy mindenki ismeri, Gyuri – a felszín közeli és felszín alatti vizek mérése és a mérési adatok feldolgozása során szerzett tapasztalata, az ehhez kapcsolódó kiemelkedő színvonalú, évtizedeken át tartó értékelő és elemző munkája, az új technikai vívmányok iránti fogékonysága, széles körű általános műveltsége, sajátos humora és kiváló kommunikációs képességei miatt nemcsak a bajai vízügyi igazgatóságon, hanem országos szakmai berkekben is elismerést vívott ki.

Folyamatosan magas színvonalú, példamutató tevékenysége elismerésül 2016-ban, 60. születésnapja alkalmából belügyminisztériumi tárgyjutalmat (festmény emléktárgyat), 2018-ban, a Víz Világnapja alkalmából pedig miniszteri elismerő oklevelet vehetett át.

Telkes Róbert igazgató úr a vízügyi szolgálatban eltöltött 46 év elismerésének tiszteletéül óra emléktárgyat adott át kollégánknak, ezzel köszönve meg kitartó, magas színvonalon végzett munkáját, amely példaértékű lehet a fiatalabb generációk számára.

Dukai Dávid

#csakavízügy

A következő verssel kívánunk boldog nyugdíjas éveket! :)

A kutas ember /Írta: Koch Gábor/

JKU-725... már messziről látom,
A csörlős NIVA feltűnt a határon.
Üvölt benne egy blues zenész slágere,
Érkezik a VIZIG kutas embere.

Nincs olyan kútsapka, mihez ne lenne kulcsa,
Legyen a csavarfej kiképzés bármilyen furcsa.
Kalapjától a kutat gyorsan megszabadítja,
S Honda szivattyúját rögvest beindítja.

Háromszoros víztérfogat, mit ki kell termeljen,
Ehhez némi idő el kell, hogy teljen.
De kutasunk ezt nem bánja, csinálja '74 óta,
Nevével összefonódott a vízügyes anekdota.

Ki is használja, míg a kút vize letisztul,
És a sztorizás máris beindul.
Megtudhatunk mindent a Tóth Kálmán téri irodáról
És az alatta lévő egykori kiskocsmáról...

Kutasunk féktelenül beszél a régi nagy vízügyről,
A megérdemelt miniszteri elismeréseiről.
De mire a történet a végéhez érkezik,
Be is fejezi a kutak vízmintavételezéseit.

Csörög a telefon, érkezik a másnapi program:
1460, na kolléga tudod-e hol van?
Törzsszáma alapján ez a Mohácsi kutunk,
De előtte a 3865-öshöz is lesz egy utunk.

Hazatérve kutasunk egy hideg sör mellett,
Szívesen megnéz egy-egy Real Madrid meccset.
Fiatalkori szerelem nála a focizás,
Családi körben pedig egy jó kirándulás.

Így teltek el emberünk szolgálati évei,
Melyet szeretett jó társaságban tölteni.
Kikkel igazán jó viszonyba keveredett,
Megtudhatták a DATAQUA felhasználó neveket.

Kedves Nagy Gyuri, rólad szólt ez a költemény,
Kiről igazán pozitív a vízügyes közvélemény.
Reméljük, ha e verset néha visszaolvasod,
Kellemes érzés lesz ránk visszagondolnod.

Légy büszke, hisz bárkinek becsületére válna,
Negyvenhat év a vízügy szolgálatába.
Gratulálunk Neked és szívből reméljük,
Meglátogatsz majd minket, s lesz mit mesélned nekünk.

Kiemelkedő és példamutató szakmai munka elismerése

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója, Láng István úr nemzeti ünnepünk, október 23-a alkalmából kiemelkedő és példamutató szakmai munkája elismerésül dr. Petz Gábor urat, igazgatóságunk igazgatási és jogi osztályvezetőjét szakterületi éremben részesítette.

Kollégánk elismeréséhez szívből gratulálunk, munkájához sok sikert és jó egészséget kívánunk!

Bezerédj Amália: Karácsony ünnepén

Várva vártuk, hogy eljőjön
Szent karácsony ünnepe,
Kis fiúknak, leányoknak
Legkedvesebb öröme.

Mert ilyenkor a jó angyal
Megjelenik rendesen,
A sokféle ajándékot
Éjjel hozza csendesen.

Kis Jézuska küld a jóknak
Aranyozott, rakott fát,
Ez ám még csak a gyönyörű!
Van rajta sok cukros báb.

Mi ezt látva, jó kedvünkben,
Azt sem tudjuk, mit tegyünk,
Jó szülőink mosolyogva
Nézik hogy mi örülünk.

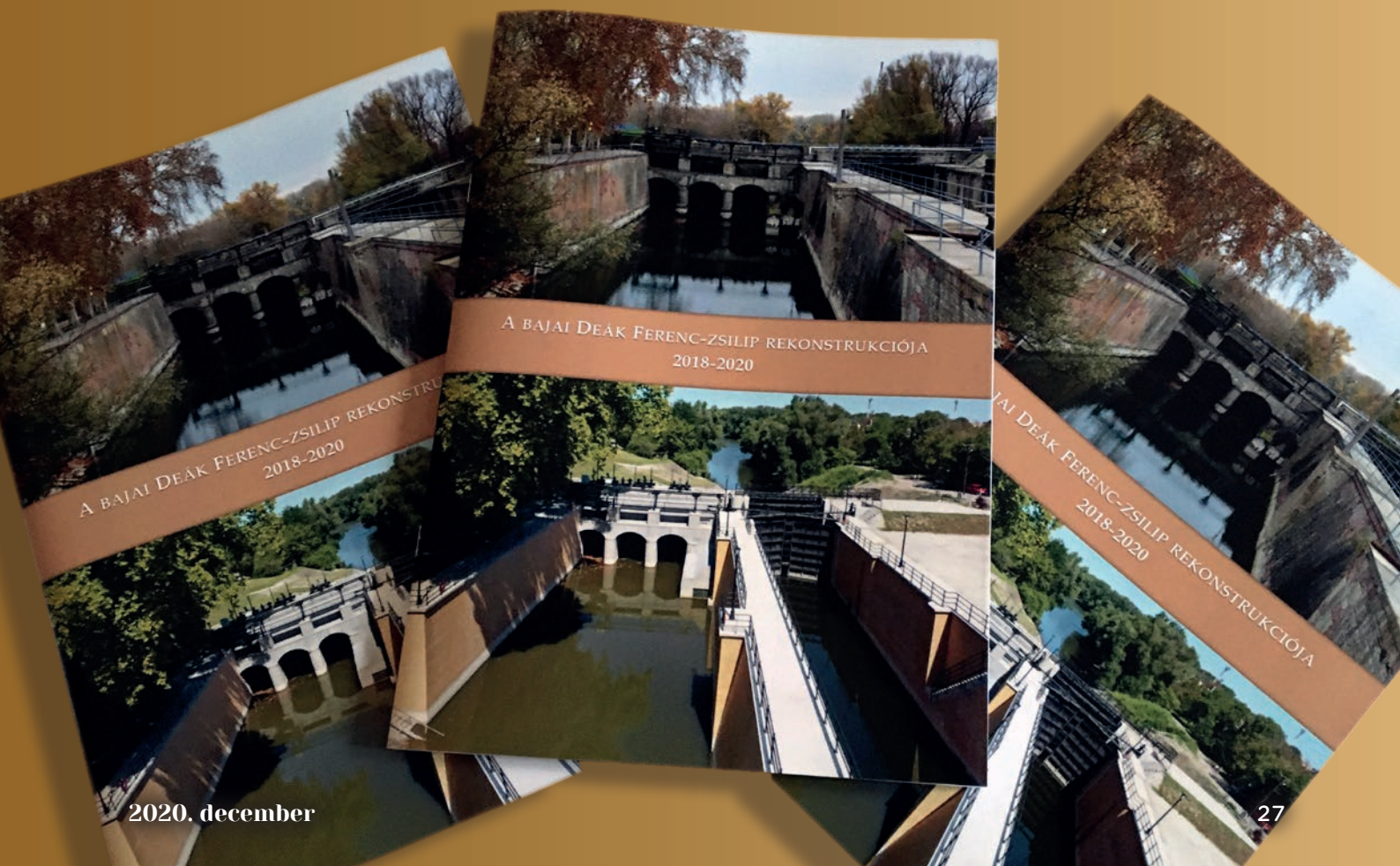

Elkészült a Deák Ferenc-zsilip rekonstrukcióját bemutató kiadvány

Az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság működési területén található a Deák Ferenc-zsilip, amely Magyarország egyik legrégebbi, 145 éves, ma is üzemelő vízügyi létesítménye. A műtárgy építésének kezdetétől, 1794-től napjainkig számos eseményt élt meg, közülük legnagyobb megpróbáltatását az 1956-os tél végi – kora tavaszi dunai jeges árvíz idején. Az évtizedek alatt állapota folyamatosan romlott, 1930 és 2009 között hat alkalommal végeztek rajta állagmegóvó, kisebb-nagyobb felújítási munkákat. Azonban életkorából valamint egyes alkotóelemeinek, építőanyagainak természetes előregedéséből következett az, hogy a műtárgy sürgős beavatkozást igényelt, amely a Nagyműtárgyak fejlesztése és rekonstrukciója elnevezésű projekt keretében valósult meg. E kiadvány a műtárgy rekonstrukciós munkáit hivatott bemutatni képekkel és magyarázó szöveggel.

Elérhető weblapunk Közérdekű menüpontja alatt a Sajtó almenüben:

<http://www.aduvizig.hu/sajto-elerhetoseg>

Március

Június

Szeptember

IMPRESSZUM

Az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság lapja

Kiadó: Telkes Róbert igazgató

Szerkesztőbizottság: Mándity Milán, dr. Petz Gábor, Rózsa Gyöngyvér

Tördelő: Heberling Roland

Kiadja az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság

6500 Baja, Széchenyi I. u. 2/c.

Telefon: 79/525-100

Honlap: www.aduvizig.hu